

Π. Α. Λ Η Ε Σ Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά τήν 4 ην
Νοεμβρίου, 1973, ημέραν Κ Υ Ρ Ι
Α Κ Η Ν καί ὥραν : 20.05- 20.35.

Τήν έκπομπήν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καί ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ-
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδᾷ ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ .

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν νομίζεις ἀγαπητέ μου Δημήτρη ὅτι ἐφέτος ὁ χειμῶνας μᾶς
ἐπεσκέφθηκε νωρίς νωρίς ; Βέβαια τό λέει καί ἡ παλιά παροιμία
'Από Μαρτη καλοκαῖρι κι'ἀπό Αὐγουστο χειμῶνας...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, μά μέ ὅλη τήν γραφικότητά της καί τήν παραστατικότητα, μι
τετοια παροιμία δέν πολυταίριαζε στήν 'Αθήνα, πού ὁ χειμῶνας
ἔρχιζε συνήθως κατά τά τέλη Σεπτεμβρίου, μά ἔκανε ἕνα διάλειμ-
μα κατά τά μισά τοῦ 'Οκτωβρίου, πού ὁ λαός μέ ἄλλη παροιμία τό
ἀποκαλοῦσε καλοκαιράκι τοῦ "Αη Δημήτρη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Οχι καί τόσο σταθερό αὐτό τό καλοκαιράκι, ἀφοῦ ἐφέτος λόγου
χάριν ὁ 'Οκτώβριος πέρασε καλωσυνᾶτος ἕως τίς εἴκοσι καί λίγες
μέρες πρίν ἀπό τόν "Αη Δημήτρη, τό ριξε στό ξεροβόρι.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅπως δήποτε, τόν πρῶτο χρόνο πού ἔφθασε ἡ 'Αμαλία στήν 'Αθήνα
ἀφοῦ παντρεύθηκε τόν "Οθωνα, ὁ ἀθηναϊκός οὐρανός φάνηκε πολύ
καλόβολος καί ἡ ζέστη ἦτανε καλοκαιρινή, τόσο πού ἡ 'Αμαλία
ἔλεγε : Μά εἶναι δυνατόν νά ἔχωμε Νοέμβριο μέ ζέστη Αὐγούστου.
Καί ὁ ναύαρχος Κωνσταντῖνος Κανάρης, μάθαινε τίς ἀπορίες τῆς
'Αμαλίας κι'ἔβαζε κάποιον γερμανομαθῆ νά τῆς ἐξηγήῃ : Στό Ρωμέ-
ϊνο, ὅλα νά τά περιμένῃς Μεγαλειοτάτη. Καί τόν Δεκέμβριο λιακά
δα καί τόν Μάη, κανένα χιόνι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ τό δίκιο του ὁ ναύαρχος, ὁ θαλασσόλυκος. 'Εκεῖνο ὅμως πού
θά ἤθελα νά ποῦμε, εἶναι πῶς ἄρχισε ἡ διοργάνωσις τῆς ζωῆς στό

Παλάτι τοῦ "Οθωνος, τῆς κοσμικῆς ζωῆς ἐννοῶ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὁ ἀνατρέχωμε στοὺς ἱστορικοὺς Γιάγιο μου καί κυρίως στόν δημοσιογράφο Δημήτριο Γατόπουλο, πού ἔχει ἀφιερώσει πολλές πολλές σελίδες στή βιβλία του γι' αὐτό τό θέμα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί τί λέει ὁ Γατόπουλος ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅριστε, διάβασε ἐδῶ αὐτές τίς γραμμές νά ἴδῃς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀπό τόν πρῶτο χρόνο τῆς ἐγκαταστάσεώς της στήν Ἀθήνα, 1837, ἡ βασίλισσα Ἀμαλία, ἐξεδήλωσε τήν ἐπιθυμία νά γνωρισθῆ μέ τίς κυρίες καί δεσποινίδες τῆς ~~κα~~ καλύτερας τάξεως τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας. Εἰς τάς σχέδεις αὐτάς συνετέλεσαν ὄχι μόνον αἱ χειμεριναί ἐσπερίδες πού ἐγίνοντο στή λίγα ἀρχοντόσπιτα τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλά καί αἱ δεξιώσεις καί ἐρασιτεχνικαί θεατρικαί παραστάσεις πού ἐδίδοντο στό Παλάτι τοῦ "Οθωνος, ἰδίως κατά τήν ἐποχήν τῶν μεγάλων ἐορτῶν. Ἡ νεαρά βασίλισσα, ἐπέμενεν ὅπως γνωρίσῃ τάς κυρίας καί δεσποινίδας τῶν ἀνωτάτων πολιτικῶν ὑπαλλήλων καί τῶν στρατιωτικῶν, πού προσεκαλοῦντο στό Παλάτι σύμφωνα μέ κάποιον πίνακα ἀυλικῆς ἐθιμοτυπίας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Τό κωμικό στήν ἱστορία αὐτή ἦταν ἡ μετάβασις τῶν κυριῶν καί δεσποινίδων τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας στό Παλάτι. Ἀμάξια πολλά δέν ὑπῆρχαν στήν Ἀθήνα καί πολλές κυρίες πήγαιναν στό Παλάτι μέ γαϊδουράκια... ἐπειδή ὅμως δέν ὑπῆρχαν οὔτε πεζοδρόμια, μπροστά στήν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ ἢ τοῦ Παλατιοῦ, εὔρισκον οἱ κομψές ἀθηναῖες τῆς ἐποχῆς, ἀχθοφόρους, χαμάληδες δηλαδή πού ἐσήκωναν τίς κυρίες στοὺς ὤμους των γιά νά μή λερωθοῦν τά μεταξωτά τους γοβάκια στίς λάσπες τοῦ δρόμου...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ κωμική μοῦ φαίνεται αὐτή ἡ ἱστορία. Ἄς διαβάσωμε ὅμως καί παρακάτω. (Διαβάζει) Ἡ βασίλισσα Ἀμαλία, ἐπρόσεχεν ἰδιαιτέρως τά χρυσαφικά καί διαμαντικὰ ΠΟΥ ἔΦΕΡΑΝ Οἱ καλεσμένες κυρίες τῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάποτε μάλιστα, σ'έναν άνακτορικό χορό, ή 'Αμαλία πρόσεξε ένα παλαιό άκριβό κόσμημα πού φορούσε ή σύζυγος του άγωνιστοϋ και πολιτικοϋ Πέτρου Δεληγιάννη και τήν έρώτησε αν τό είχε αγοράσει στήν 'Αθήνα ή στήν Εύρώπη. 'Ω Μεγαλειοτάτη, άποκρίθηκε παρεμβαίνουσα ή πεθερά τής κυρίας Δεληγιάννη, πού είχε χαρίσει τό κόσμημα στήν νύφη της. Αυτό τό διαμαντιό είναι από τόν παλαιό καλό καιρό. 'Η 'Αμαλία έξεπλάγη για τήν έκφρασι αυτή τής έλληνίδας άρχόντισσας και ρώτησε : 'Από ποϊον παλαιό καλό καιρό ; 'Από τά χρόνια τής Τουρκοκρατίας, Μεγαλειοτάτη. Και ή 'Αμαλία πού έδυσφόρησε μέ τόν χαρακτηρισμό αυτόν, ξαναρώτησε : "Ωστε λοιπόν ή 'Ελλάς ήταγε πλιό εύτυχισμένη άπί Τουρκοκρατίας ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ σωστή ή άπορία τής 'Αμαλίας...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Εύτυχως βρέθηκε κάποιος διπλωματικός έκει κοντά και -έξηγήσε στήν 'Αμαλία, ότι αυτή ήτανε μιá φράσις συνηθισμένη στόν καλό λαό, νά θεωρη τά παλαιά χρόνια πάντα για καλύτερα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ητανε όμως και ζηλιάρα ή 'Αμαλία, αν κρίνω από ένα άλλο επεισόδιο πού είχε μέ μιá παριζιάνα, σύζυγο του γυιου του Μιχαήλ Βόδα Σούτσου. Αυτή ή παριζιάνα, είχε φέρει από τό Παρίσι όχι μόνο τουαλέττες έμπληκτικές, μά και κοσμήματα πανάκριβα και ωραιότατα. Σ'όλη τήν μικρή τότε 'Αθήνα, γινότανε λόγος για τά διαμαντικά τής γυναίκας του Σούτσου, πού ο πεθερός της ο Μιχαήλ Βόδας, λογαριαζότανε για βαθύπλουτος. Τό 'μαθε αυτό φυσικά ή 'Αμαλία και όταν προσκάλεσε τήν όμορφη παριζιάνα στό Παλάτι, φόρεσε ή 'Αμαλία τά καλύτερά της διαμαντικά για νά έπισκιάση τήν νύφη του Μιχαήλ Βόδα Σούτσου...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η ιστορία όμως αυτή είχε και συνέχεια, τήν ξέρεις ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και βέβαια τήν ξέρω. "Υστερα από μιá εβδομάδα ή νύφη του Μιχαήλ Βόδα έζήτησε νά έπισκεφθ ή Βασίλισσα κι'αυτήν τήν φο-

ρά, έκρέμασε άπάνω της δλα της τά διαμαντικά και λαμποκοπούσε σαν πανσέληνος. Ή παμπόνηρη Άμαλία, σαν νά κατάλαβε τό κόλλο της παριζιάνας και παρουσιάσθηκε μ' ένα άπλούστατο φόρεμα, χωρίς κανένα διαμαντικό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά ή κυρία Σούτσου, ή παριζιάνα, προσεβλήθη και ή επίσκεψις δέν κράτησε περισσότερο από ένα τέταρτο. "Εβραζε μέσα της και όταν έφυγε από τό Παλάτι δέν κρατήθηκε και πέταξε ένα καρφί στην κυρία επί των τιμών : φαίνεται, ότι ήρθα σέ άνατάλληλη ώρα και ή Μεγαλειότητα μ' έδέχθηκε τόσο πρόχειρα ντυμένη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φυσικά αυτό τό έμαθε ή Άμαλία, πού ειπε στην κυρία των τιμών : Νά μου κάνη την χάρι αυτό τό φυντανάκι της άρχοντιᾶς, νά μήν ξαναπατήση στό Παλάτι, αφού δέν της άρέσει τό ντύσιμο της βασίλισσας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά στην μικρή άθηναϊκή κοινωνία της έποχης εκείνης του 1840, δλα αυτά διεδίδοντο ταχύτατα από στόμα σέ στόμα και άσφαλώς αυτή ή διάδοσις, ήτανε ή άρχή του κοσμικού κουτσομπολιού πού άναστάτωνε την Άθήνα στά μετέπειτα χρόνια...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ομως μπορούμε νά διακόψωμε λίγο την συζήτησί μας για νά θυμηθούμε κανένα αίσθηματικό τραγουδι της έποχης.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Σάν σέ βλέπω τό πρωί στό παραθύρι
σαν γαρούφαλο, πού φαίνεσαι άνοιχτό...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Έκεϊνο πού δέν μπορούσαν νά χωνέφουν οι άθηναϊοι της έποχης του "Οθωνος, ήτανε ή έθιμοτυπία. "Όταν κάποιος άνώτατος υπάλληλος έλάμβανε μιá πρόσκλησι για μιá δεξίωσι στό Παλάτι, μετά της συζύγου αυτού - όπως άνέγραφαν αι προσκλήσεις - δέν τό 'χε τίποτε νά πάρη μαζί του κι' ένα φίλο του. Πάμε άπόφε στό Παλάτι ; Δεν έχω πρόσκλησι, άπαντούσε ό φίλος. Γι' αυτό σκοτίζεσαι ; Έγώ σέ παίρνω μαζί μου. Ο "Οθωνας ενάλεσε έμένα κι' εγώ καλώ έσένα Αυτό τό σύστημα, οι άθηναϊοι τό άποκαλούσαν άναμπουμπούλα...

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εΐχανε γίνει ἄραγε ἐπεισόδια μ' αὐτες τίς ἐμφανίσεις χωρίς πρόσκλησι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολλά ἐπεισόδια, μά πάντα κειαλυμένα ἀπό κάποιο διπλωματικό τακτ. Κι' ἓνα ἀπό τὰ ἐπεισόδια αὐτά τό ἀφηγεῖται πάλι ὁ δημοσιογράφος Γατόπουλος. Διάβασέ 'το Γιάγιο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σ' ἓνα ἀνακτορικό χορό τοῦ 1840, ἦτανε προσκεκλημένος ὁ στρατηγός Εὐστράτιο Ράλλης, ὁ ὁποῖος δέν εἶχε μέν γυναῖκα μά εἶχε ἐρωμένη του τήν πριμαντόννα ἑνός ἰταλικοῦ θιάσου πού ἔδινε παραστάσεις στήν Ἀθήνα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φαντάζομαι ὅτι πρόκειται γιά τήν περίφημη Ρίτα Μπάσσο, τήν ἰταλίδα πρωταγωνίστρια τῆς Ὀπερας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἡ ὀμορφη ἠθοποιός, διετύπωσε τήν ἀξίωσι νά τήν πάρη μαζί του ὁ φίλος της στρατηγός, μά ἐκεῖνος φυσικά ἀρνήθηκε. Πῶς θά 'ρθης μαζί μου ἀπόσιλητη ; τῆς εἶπε. Μά ἐκείνη τοῦ ἀποκρίθηκε : Αὐτό σέ ἀπασχολεῖ καθημένε ; Στήν Ρώμη, σέ μιά ἐπίσημη δεξίωσι, ἓνας καλεσμένος δικαιούται νά πάρη μαζί του καί κάποιον ἄλλον. Μά ἐσεῖς ἐδῶ, οἱ Γραικοί, δέν ξέρετε ἀπό ἐθιμοτυπία. Καί ὁ στρατηγός ὑπέκυψε στίς πιέσεις τῆς ὠραίας καλλιτέχνιδος καί τήν πήρε μαζί του. Ὅμως ἡ ἀπόσιλητη ἀνεκαλύφθη ἀπό τό ἀυστηρό μάτι τῆς πρώτης κυρίας ἐπί τῶν τιμῶν ἡ ὁποία ἀνέφερε τήν παρουσία τῆς ἠθοποιοῦ, στήν Βασίλισσα. Ἡ Ἀμαλία, ἔγινε ἔξω φρενῶν καί ἐκάλυψε ἀμέσως τόν ὑπασπιστή τῆς ὑπηρεσίας. Μεταχειρισθῆτε, τοῦ εἶπε, τόν καλύτερο τρόπο, γιά ν' ἀπομακρυνθῆ αὐτή ἡ κυρία. Ὁ ὑπασπιστής, ἀνεκάλυψε τήν θεατρίνα κρυμένη πίσω ἀπό ἄλλους καλεσμένους, τήν ἐπλησίασε καί τῆς εἶπε διακριτικώτατα : Εἶπατε στό ἀμάξι σας δεσποινίς, νά ἔλθῃ νά σᾶς πάρη τόσο ~~πρόωρα~~ νωρίς ;
- Ἐξυπνη καθῶς ἦτανε ἐκείνη, κατάλαβε τόν ὑπαινιγμό καί ἄρπαξε ἀμέσως τό σωσίβιο : Ἦρθε κι' ὄλας ; Καί βέβαια ἦλθε συνεπλήρωσε ὁ ὑπασπιστής. Καί συνώδευσε τήν κυρία ὡς τήν θύρα

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Απ' αυτό τό έπεισόδιο, άγαπητέ μου Γιάγιο, πληροφορούμεθα ότι οί άθηναίοι τής έποχής τοϋ 1840, εΐχανε έμφυτο τό διπλωτικό τάκτ. Τέτοια έπεισόδια έχουν διασωθει πολλά, μά έκεινο πού εΐχε διασωθει έως τίσ ήμέρες μας, έως δυό τρία χρόνια πρόν ήτανε κάτι άλλο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σάν τί δηλαδή ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά γέρινα πεϋνα τής πλατείας τοϋ Κλαυθμώνος. Μήν κο τās πού έδω και δυό χρόνια σιάφαμε τήν πλατεία Κλαυθμώνος, για να κάνη ο δήμαρχος υπόγειο γκαράζ και καταστήματα. Στά 1837, οταβ παντρεύτηκε ο "Οθων, ο πατέρας του ο Λουδοβίκος βασιλεύς τής Βαυαρίας, έστειλε τον βαυαρό γεωπόνο Σ μ ά ρ α τ να δενδροφυτεύση τήν 'Αθήνα και ο βαυαρός Σμάρατ, έδημιούργησε πρώτα πρώτα τον χωρο αυτόν, επειδή εκεί βρισκότανε τότε τό Παλάτι τοϋ "Οθωνος.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και ο σημερινός 'Εθνικός κήπος, πού λεγόταμε άλλοτε Βασιλικός κήπος ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σχεδόν ταυτόχρονα, ύστερα από δυό τρία χρόνια, όταν άρχισε να κτίζεται τό μέγαρο των 'Ανακτόρων, όπου βρίσκεται και σήμερα. Τότε έχαρακτηηε και ή Λεωφόρος 'Αμαλίας, πού ο Σμάρατ τήν έδενδροφύτευσε με πιπεριές και πού για πολλά πολλά χρόνια ήτανε ο προσφιλέστερος κοσμικός περίπατος των 'Αθηναίων, με τό καθιερωμένο ονομα : Στήν δενδροστοιχία.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Και τό Ζάππειο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν υπήρχε καν ιδέα Ζαππείου τότε. "Ενας άπέραντος χωρος ήτανε, σιουπιδότοπος μάλιστα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μά για στάσου Δημήτρη. Μοϋ φαίνεται πως κάνεις λάθος. Τό παληό τραγουδάκι λέει : Στο Ζάππειο σε πρωτόειδα κι' ύστερα στη πλατεία - και στην δενδροστοιχία - σου εΐπα σ' άγαπώ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μά αυτό τό τραγουδι εεΐναι πολύ μεταγενέστερο.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρω για ποιόν περίπατο μιλάς. Τήν οδόν Πατησίων, ἕως τό κτίριο τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί. Ἐκεῖ δέν ὑπῆρχε μουσική, μά μερικά ἔξοχικά καφενεῖα ὅπου γινότανε πολιτική συζήτηση γιά τόν Τρικούπη, τόν Δεληγιάννη, τόν Κουμουντοῦρο, τόν Δεληγιώργη καί ἄλλους... Φυσικά οἱ πῶ θαρραλέοι, ἔφθαναν ἕως τό πεδῖον τοῦ Ἄρεως ὅπου τό σημερινό δενδροφυτευμένο ἄλσος, ~~αἰε~~ ἦτανε τότε οἱ στρατῶνες καί οἱ σταῦλοι τοῦ Ἴππικοῦ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί ἔπρεπε νά εἶναι θαρραλέοι αὐτοί οἱ περιπατηταί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι καμμιά φορά ἔφθαναν ἕως ἐκεῖ, ἕως τὰ Τουριοβούνια δηλαδή καί ληστές.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σοβαρά μιλάς ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σοβαρώτατα. Μιά φορά εἶναι γνωστόν ὅτι ὁ λήσταρχος Νταβέλης πολὺ συχνά ἔπινε τόν καφέ του σ' ἓνα ἔξοχικό καφενεδάκι στήν Κυφέλη... κάτω ἀπό ἓναν πλάτανο, στήν σημερινή οδὸ Φωκίωνος Νέγρη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πόσο ἄλλαξε ἡ Ἀθήνα μέσα σέ λίγες δεκαετίες. Δέν ὑπῆρχε κανένα σπίτι τότε, στήν Κυφέλη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κανένα, οὔτε καλῦβι ἢ μάλλον ἓνα μόνο σπίτι, τό ἔξοχικό τοῦ ναυάρχου Κωνσταντίνου Κανάρη, μέ τόν κήπο του, τό κτήμα του καί τήν ἰδιωτική μικρή του ἐκκλησία, πού ὑπάρχει ἀκόμη καί σήμερα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶπες ἔξοχικό σπίτι, ἔπαυλις δηλαδή. Ὁ Κανάρης δέν κατοικοῖ σε μονίμως ἐκεῖ ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅχι. Ἡ κατοικία του τόν χειμῶνα ἦτανε στόν οδόν Φιλελλήνων ἀπέναντι στήν Ῥωσική ἐκκλησία. Τό καλοκαῖρι ὅμως παραθέριζε μακριά ἀπό τήν Ἀθήνα, στήν Κυφέλη.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολύ κωμικό εἶναι αὐτό τό " μακριά ἀπό τήν Ἀθήνα ".
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μακριά ἦτανε, μακριά λογαριαζότανε τότε ἡ Κυφέλη. Ἀφοῦ γύρω στά 1850, ἔδω κι' ἑκατόν εἴκοσι χρόνια, ὅταν εἶχε πέσει στήν

'Αθήνα, χολέρα, ὁ ὑπασπιστής τοῦ "Οἰωνος Χρήστος Ἀνδρέου ἢ μέ-
τό ἄρβανίτικο ὄνομά του Κίτσο Ντρές, πού εἶχε παντρευτεῖ τήν
Δέσπω Χατζημιχάλη, ἔκτισε ἕνα σπιτάκι στήν ὁδόν Ἀχαρνῶν καί
Φερρῶν, ἐκεῖ ὅπου βράζει σήμερα ἡ πολυκατοικία, γιά νά πάη τά
παιδιά του, μακριά ἀπό τήν Ἀθήνα, μακριά ἀπό τήν ἐπιδημία τῆς
χολέρας..

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στήν γωνία Φερρῶν καί Ἀχαρνῶν, μέσ'τό κέντρο τῆς σημερινῆς
'Αθήνας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. "Ἦτανε τότε ἐρημιά καί ἡσυχία ἐκεῖ κάτω. Τά τελευταῖα
σπιτάκια τῆς Ἀθήνας ἔφθαναν ἕως τήν ὁδόν Ἡλείου καί ἀκριβῶς
στήν διασταύρωσι Ἡλείου καί Μιχαήλ Βόδα, ~~ἀπὸ τῆς~~ ἔγιναν πολύ
ἀργότερα μάλιστα, τά βουστάσια τοῦ Μπερνίτσα, τοῦ μεγάλου γα-
λατᾶ τῆς ἐποχῆς τοῦ 1890.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ἄλλως" ἕνας γαλατᾶς διάσημος ὑπῆρξε περίπου αὐτήν τήν ἐποχή.
'Ο Χρυσάκης νομίζω.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, ὁ Χρυσάκης πού εἶναι ὁ πρῶτος στήν Ἀθήνα πού ἄνοιξε καί
τή - ρούμ, τεῖοποτεῖον κοσμιόν, ὅπου οἱ κομφές ἀθηναῖτες ἀρι-
στοκρατίσσης, προσκαλοῦσαν γιά τσαῖ τίς γνωστές τους. Ξέρεις
πού εἶχε τίς ἀγελάδες του ὁ Χρυσάκης.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Α, αὐτό τό ξέρω, γιατί τό πρόλαβα κι' ἐγώ. Στίς περόφημες
" Ἀγελάδες " τοῦ Ζαπείου, ἀπέναντι στό Στάδιο ἐπάμω στήν ὁ-
δόν Ἡρώδου τοῦ Ἀττινοῦ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάνιο. "Ἐχεις γίνεῖ τέλειος ἀθηναιογράφος. Κοντεύεις
νά πρᾶξης καί τόν Δημήτριο Καμπούρογλου καί τόν φίλο μας
τόν Κώστα Μπίρη, τόν ἀρχιτέκτονα

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κάποτε ὅμως ὁ τόπος ἐκεῖνος παραβρώμιζε ἀπό τίς ἀγελάδες καί
ὁ Χρυσάκης τίς μετέφερε ἄλλοῦ, ἔστρωσε τό μέρος ἐκεῖνο μέ
ἄσφαλτο, ἔβαλε καί κάκιελλα γύρω γύρω καί οἱ Ἀγελάδες μετα-
βλήθηκαν σέ Σιαῖτινγι Ρίγι, ὅπου πήγανναν ὅσοι θέλανε νά σπά-
σουνε κανένα πόδι μέ τροχοπέδιλα, μέ πατίνια.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί μου θυμήσες τώρα Γιάγκο. Είπες για τό Σκαΐτινγκ Ρίνγκ τοῦ 1930 καί θυμήθηκα τό πρώτο σκαΐτινγκ Ρίνγκ, μ'μιά πομπώδη ἐπιγραφή : Τροχοπεδλοδρομίον Ἀθηνῶν, εἴκοσι χρόνια πρίν στά 1910, στήν ὁδόν Σταδίου, δίπλα στό βιβλιοπωλεῖο τοῦ Κάουφμαν. Εἴσοδος δραχμαί δ ὕ ο, γιά νά βλέπης μονάχα καί ἕνα ζευγάρι πατίνια, ἐνοίκιον δραχμή μία... Ὁ μοντερνισμός ἔμπαινε τότε στήν Ἀθήνα μέ τροχοπέδιλα, ἐνῶ ὁ ρομαντισμός ἐξακολουθοῦσε νά γυρίζει τρίς νύχτες μέ κιθάρες τραγυδῶντας : "Αν ποτέ κοιμηθῆς...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) "Αν ποτέ κοιμηθῆς...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἔτσι εἶναι Γιάγκο μου ἡ ζωή. Καί σέ μιά μικρή πόλι ὅπως ἦταν ἡ Ἀθήνα, αὐτές οἱ ραγδαῖες μεταβολές γινόντουσαν πιο αἰσθητές, πιο ἐκδηλες, πιο φανερές καί σέ σύντομα χρονικά διαστήματα μάλιστα. Σήμερα, οἱ σύγχρονοι ἀθηναῖοι, δέν θυμοῦνται κἀν ὅτι τριάντα χρόνια πρίν, στό Ζάππειο ὑπῆρχε ἕνα Βαριετέ, ἡ "Οασις, τοῦ Ἀντώνη τοῦ Ζερβοῦ, μέ νούμερα εὐρωπαϊκά καί ἑλληνικά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἡ "Οασις, μάλιστα. Ἐκεῖ πρωτοεμφανίσθηκε σάν κονφερανσιέ καί ὁ φίλος μας Μίμης Τραϊφόρος... Τό θυμᾶσαι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐ, πῶς δέν τό θυμᾶμαι. Ἐκεῖ πρωτοφάνηκεν καί ἄλλοι τύποι κονφερανσιέ, ἐκεῖ βγήκε καί ὁ Ἀττίκ μέ τά τραγούδια του, ἕως ὅτου ἔφτιασε τήν δική του τήν σκηνή, στήν πλατεῖα Ἀγάμων μέ τό ὄνομα Μ ἄ ν τ ρ α τοῦ Ἀττίκ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Ἡ "Οασις τοῦ Ζερβοῦ, πού εἶχε τρίς μεγαλύτερες δόξες σάν θέαμα βαριετέ, στήν Ἀθήνα, σάν ἐξευγενισμένο κατάλοιπο τῶν θεάτρων Ποικιλιῶν τῆς πλατείας Συντάγματος μέ τρίς ἀρμένισες καί τά σαντούρια...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μ'ἔλο πού εἶναι γνωστό αὐτό, μου εἶναι ἀδύνατον νά βάλω στό μυαλό μου τήν πλατεῖα Συντάγματος μέ σαντούρια καί ἀμανέδες.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί μόνο στήν πλατεία Συντάγματος ; 'Εσύ δέν μου ἔχεις μιλήσει γιά τά θεατράκια τοῦ 'Ιλισσοῦ, τά Παριλίτσια θέατρα μέ τους ἄλλοπρόσαλλους θιάσους ποιηλιῶν ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτά ἀποτελοῦσανε μιά ἔνωση 'Ανατολῆς καί Δύσεως. "Εβλεπες στό ἴδιο θέατρο, στό ἴδιο παλιοσένικο, νά ἐμφανίζωνται οἱ Τοῦμπλες, οἱ περίφημες γερμανίδες ξανθοπλόιαμε Τοῦμπλες καί δίπλα τους, στό ἐπόμενο νούμερο ἢ Μέλπω ἢ διάσημος καλλιτέχνης τοῦ ἄμανέ καί τοῦ ντεφιού. Σαντοῦρι, ντέφι, κούνημα καί ἄμανές ἄμάν ἄμάν...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί γερμανίδες αὐτές γιατί τίς λέγανε τοῦμπλες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τραγουδοῦσανε ἕνα γερμανικό τραγοῦδι κι' ἐπειδή ὁ κόσμος δέν καταλάβαινε γερμανιά, οἱ ἀρτίστες αὐτές εἶχανε ἐπινοήσει νά τραγουδᾶνε στό ρεφραίν : Τοῦμπλα - τοῦμπλα - τοῦμπλα - λά. Καί μία ἀπό τίς γερμανίδες φώναζε στό κοινόν : ~~Τοῦμπλα~~ "Ὁλοι μαζί : Τοῦμπλα τοῦμπλα τοῦμπλα λά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί φυσικά, οὔρλιαζε τό νοήμον κοινόν Τοῦμπλα τοῦμπλα τοῦμπλα λά...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣΚΑΚΗΣ Ὁ ἀθηναϊκός λαός τίς ἀποκαλοῦσε Τοῦμπλες. Καί ὅταν περνοῦσαν στούς δρόμους καί οἱ πέντε μαζί, μέ συνοδεία δύο χωροφυλάκων γιά τόν φόβο καμμιάς ἀπαγωγῆς, ὅλοι φωνάζανε μέ θαυμασμό : Οἱ τοῦμπλες... Οἱ τοῦμπλες... καί τίς χειροκροτοῦσανε στόν δρόμο...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό λαϊκό τραγοῦδι ἔβγαλνε τότε ἀπό τά Βαριετέ καί τά καφέ σαντάν. Κι' ἕνα κλασσικό παράδειγμα γι' αὐτό ἔχομε τό γνωστό τραγοῦδι : Γιά Ρούμπη χάνομαι, γιά Ρούμπη πεθαίνω...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Γιά Ρούμπη χάνομαι, γιά Ρούμπη πεθαίνω...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.